

ara.cat
[Biblioteca digital](#)
[Subscriu-te](#)
Inicia sessió

El digital de cultura

≡ [Menú](#)

- [Llibres](#)
 - [Art](#)
 - [Llengua](#)
 - [Escenes](#)
 - [Pantalles](#)
 - [Música](#)
 - [Humor](#)
 - [Biblioteca digital](#)
 - [Més](#) ▼
 - [Agenda](#)
 - [Firmes](#)
 - [Premi de contes](#)
 - [Premis Núvol](#)
 - [Sa il·lustríssima](#)
 - [La ruta del jazz](#)
 - [Arxipèlag](#)
 - [Serra d'Or](#)
 - [Barcelona Clàssica](#)
 - [Ara Llegim](#)
 - [El Culturista](#)
- Segueix-nos:

 [Cerca](#)

ASSAIG

Anna Punsoda “Hem sacralitzat el sexe i banalitzat els afectes”

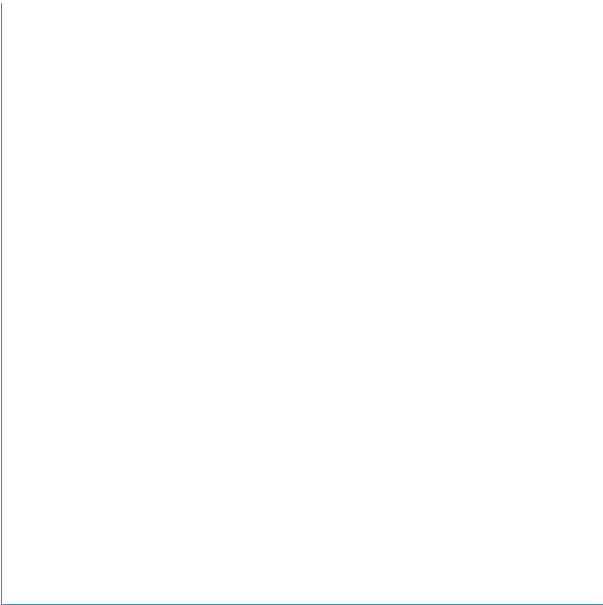
Entrevista amb Anna Punsoda, autora de 'La luxúria', un breu tractat sobre el desig

— **Joan Burdeus**
Filòsof, periodista i guionista. Coordinador de la secció Pantalles

 [@joanburdeus](#)

24/03/2020
Comparteix:

Per parlar de la luxúria, ens citem a la Basílica de la Puríssima Concepció, a l'Eixample. No és una provocació gratuïta: **Anna Punsoda**, escriptora i traductora, acaba de publicar l'assaig *La luxúria* (Fragmenta), però ja fa temps que reflexiona sobre la sexualitat des d'una tradició en què la literatura clàssica o l'espiritualitat no són enemigues. Punsoda és una pensadora de la ferida. Només cal llegir la seva primera novel·la, *Els llits dels altres*, la història d'una dona -la Claustre-, trencada per un abús sexual que va patir de menuda i que ha de fer la seva vida contra aquesta esquerda. En el tractat sobre el defici, hi ha més mètode i més distància que a la novel·la, hi desfilen **Rodoreda, Stendhal** o **Zweig**, però tots passen per la mateixa voluntat de contemplar l'absència i donar-li un sentit. Ara que hi ha tants llibres sobre sexualitat escrits per dones en una determinada tradició feminista, Punsoda demostra que les contradiccions del desig, els desequilibris de poder o la tensió entre biologia i cultura es poden pensar esmolant les eines clàssiques. És el darrer dia abans que es decreti el confinament i, com que parlem de sexe i filosofia, es recomana imaginar els interlocutors alternant entre rialles i cares afectades igualment absurdes.

Anna Punsoda | Foto: Laia Serch

Quin és el problema de la luxúria?

M’interessava la relació entre desig i afecte. Fins a quin punt van lligats, sobretot en les dones, però també en els homes amb, diguéssim, una vida interior més consistent. El problema és fins a quin punt costa deslligar-los: això facilitat molt les coses quan només hi ha desig, i les complica si hi ha una relació més estreta.

La luxúria és un excés patològic de desig?

No volia fer un tractat de nimfòmans, de gent que no distingeix entre exemplars. L’instint purament genital és una cosa molt rara de trobar. N’hi ha, però acostuma a ser una solució equivocada per a problemes de fons. És molt difícil trobar un desig sexual que comenci i acabi en ell mateix: sempre va acompanyat d’altres coses, de desig de poder, de desig d’autoafirmació, de voluntat d’evasió... de moltes altres formes de desig sobreinstintives.

Tots els desitjos provenen del sexe?

No tot ve del sexe, però tot porta al sexe. Tots els pecats es poden explicar en relació amb la luxúria. Que la gola és un substitut del sexe, que follar és una forma d'engrandir la teva supèrbia, que la mandra existencial es tradueix en una falta de desig sexual. No és només per tot el pòsit religiós, tenim aquesta concepció de les set disposicions en l'ànima. També prové d'un ambient cultural fruit de moltes lectures que s'han anat filtrant, fins i tot en la gent que no ha llegit mai. Ara que parlem de virus, hi ha una mena de contagi afectiu. Quan llegim, hi ha una identificació entre els personatges i les nostres emocions, i no sabrem mai fins a quin punt els nostres estats d'ànim remeten als personatges i els personatges als nostres estats d'ànim. Però la lectura juga un paper molt important. Emma Bovary vol sentir el plaer que sap que senten les amants. Té ganes de tenir un amant o té ganes del plaer que la tradició li ha dit que tindrà?

La luxúria és el pecat que ha estat més desestigmatitzat?

Els canvis de model familiar, el canvi de concepció de la monogàmia, remeten al canvi de valors que atribuïm a la luxúria. Sense el divorci, sense l'emancipació econòmica de la dona, sense la possibilitat de formar noves famílies amb fills que no són els nostres, la luxúria era una forma de control social brutal. L'estigma sobre la luxúria era una forma de mantenir l'estructura familiar intacta, que era la que permetia mantenir el sistema intacte. Tan bo punt canvia el sistema en termes més amples, permet canviar la forma de la família i desestigmatitzar la luxúria.

Malgrat tot, la guerra no s'acaba.

L'instint sexual és un motor de canvi, sobretot ara que l'instint de sang, el bèl·lic, està contingut. És molt millor que anem destrossant famílies que no pas que ens anem matant a les trinxeres. Però aquesta pulsio és de les més profundes perquè té a veure amb la continuïtat de la vida a la terra.

El feminisme contemporani ha posat sobre la taula nous models per canalitzar aquestes pulsions, però tu t'hi distancies.

La meva tradició no és la de les lectures, diguem-ne, postmodernes i feministes. Hi ha un llenguatge que elles han posat sobre la taula i una feina d'arqueologia que han fet aquestes feministes que, fins i tot sense compartir el seu llenguatge i sense comprar tot el marc de relacions, et permet pensar a partir d'això. Però critico la idea que tot és constructe cultural i que no hi ha res arrelat en la biologia. Em rebella, perquè aleshores no hi ha res d'essencial en les persones, i aleshores estem sotmesos a tota mena d'intervenció política. Prefereixo que mani la biologia a què mani el govern de torn. Al mateix temps, cada vegada més veig que hi ha moltes coses que s'han pensat culturalment. La maternitat n'és una, i la distinció entre la dona "Dona", la dona que es desitja, i la dona-mare. Aquest xoc l'he viscut molt. La diferència entre la femme fatale i la dona fràgil, la que et controla a tu i la que tu pots controlar. Això és estrictament cultural. És cert que durant els primers mesos de l'embaràs necessites una persona que tingui cura de tu, que els canvis hormonals i la recollecció de capital per aquella criatura et situen en una situació de dependència i que la dependència no és sexy. Però continues sent una dona, i hi ha molts tabús sexuals i malentesos al voltant d'això que fan molt difícil que t'entenguis a tu mateixa, que tinguis relacions afectives i sexuals satisfactòries.

Al llibre menciones que el fet biològic que la correlació entre el flux sanguini que arriba als genitals i el sentiment de desig sigui diferent en els homes i en les dones, és rellevant.

La idea que l'home és més instintiu en aquest sentit, més bàsic, està molt arrelada i no ho dic jo: s'han dedicat molts diners a investigar-ho. Per això la Viagra funciona i no hi ha una Viagra femenina. En les dones, s'ha de treballar d'una altra manera. La mera idea que una cosa s'ha de treballar ja sembla que li treu espontaneïtat! Però un cop activats els mecanismes, hi ha tota la naturalitat del món en l'assumpte.

El desig sempre prové d'una mancança en l'ésser?

Sí, és pur platonisme. Hi ha buit, però això no vol dir que el buit no pugui ser productiu. És la forma com nosaltres ens mirem aquest buit: si ho fem amb el desfici d'omplir-lo com més ràpid millor i amb una persona que ens sembla que cobrirà tots els aspectes de la nostra vida -ningú cobrirà mai tots els aspectes de la nostra vida i acceptar això és fer-se gran-, o si som capaços d'acceptar això, mirar-nos, comprendre-ho i veure què podem fer. És una energia que cal analitzar.

La teva metàfora per aquest buit és "La gran escletxa". Això connecta amb el que narraves a la teva novel·la, *Els llits dels altres*, en què la protagonista es deia Claustre, que és l'obertura per on entra la llum. No sé on et vaig llegir comentant el vers de Leonard Cohen: "There is a crack in everything, that is how the light gets in".

La meva ferida és sexual. És una barreja de metàfora i d'experiència: el lloc per on estàs trencat és el que et possibilita pensar-te a tu mateix. L'escletxa, la vagina, l'espai per obrir i per fecundat, és també el que m'està possibilitant la reconquesta del cos. És el lloc per on perds però també és el lloc per on et pots recuperar.

Anna Punsoda | Foto: Laia Serch

És necessari perdre's per trobar-se?

Primer ha de parlar molt honestament amb tu mateix. Dir: "Tinc unes relacions sexuals de merda". O no! Però costa molt plantejar les situacions tal com són, no fer veure el que no és. Cal alliberar-te del que t'ha transmès la tradició. Donar coses per descomptades en un àmbit tan important com la sexualitat és dramàtic. Hi ha tantíssima gent que va follant absurdament i no es planteja res, ni quina mena de relacions té ni a què pot aspirar. Pensar honradament i a fons sobre això és el més important. I a partir d'aquí, buscar-hi unes vies o unes altres.

Parlem de poder i guerra de sexes: al llibre expliques l'home sempre ha tingut el poder polític o militar i la dona ha hagut d'aprendre a tenir-lo a través del desig. No obstant això, també dius, amb Virginie Despentes, que "Tot està perdonat".

Jo no perdo mai de vista que els que anaven a morir a les trinxeres eren homes desgraciats. És evident que després tornaven a casa i ho pagava el més feble, que no era el germà, era la dona de l'home. Les relacions de poder són molt escalonades i hi ha molts graus i moltes lluites que s'entrecreuen. Si ho obvies, generes un món simple i ressentit que dificulta les relacions que valen la pena.

Al llibre fas servir Jane Eyre i Aloma com exemples.

El seu món era aquest. Sobre la base del món que t'ofereixen, has d'aprendre les formes de sortir-te'n com més aviat millor. Elles utilitzen el que tenen a l'abast per al creixement personal. El desencís amorós va lligat a una voluntat d'emancipació. Elles aprenen. Aloma, en set mesos, passa de ser una autèntica fleuma que no sap res de la vida a veure que Robert l'utilitza per oblidar una altra història, que la seva cunyada sap que el germà li està fent el salt i ho accepta perquè en aquestes circumstàncies és un mal que es pot tolerar, veu a Coral, la femme fatale que fa servir els poders sexuals per emancipar-se tal com ella voldria, etc. En aquelles circumstàncies, per una dona, descobrir el funcionament dels mecanismes de domini dels afectes és descobrir-ho tot. Te la tornaran a fotre, perquè seràs tu qui posarà el cor en les coses, però amb molta més consciència, les veuràs venir. L'aprenentatge de les dones en aquestes novel·les és aquest. Si ens fixem en les novel·les de **Hermann Hesse** o **Robert Musil**, veiem homes joves que aprenen amb el pas per acadèmies militars, amb la seva relació amb els professors, la seva vocació... Elles ho aprenen en l'àmbit familiar.

Reflexiones sobre la relació entre desig i obstacles: la magnitud del que s'ha de sortejar i el patiment són proporcionals al plaer i el creixement que en traiem?

Si em preguntes per què ens torturem obsessivament: no ho sé. El cervell és molt fill de puta: de sobte només veu la meta, i de cop el que vol és acabar amb tot el que hi ha pel mig. És caçar el mamut. Qualsevol obstacle et fa créixer a tu mateix, fins i tot els que tu t'inventes. Per què som així? No ho sé.

Com respons a la crítica feminista a aquest amor romàntic?

Jo crec que l'amor romàntic està molt arrelat a la naturalesa humana. Crec que això és així i, en funció de l'ús que en fem, tindrà un sentit o un altre. Hi ha aquests obstacles que ens posem, la voluntat de fer-nos esclatar enmig de la plaça pública sense motiu, la pulsio autodestructiva... La vida i la mort estan molt lligades. La voluntat de totalitat i el que et mata estan separats per una línia molt fina i és molt difícil distingir i comprendre. Tothom ho ha viscut: el punt on hi ha més vida és on hi ha més mort. El que jo defenso és el treball de la consciència individual i la lectura en els termes dels clàssics: els afectes i els desafectes com a possibilitats de creixement personal.

Anna Punsoda | Foto: Laia Serch

Dius que tenim el deure de no matar el desig.

La regularització de les coses, o la protocol·lització de les relacions, és una forma d'assegurar-te un control mínim, que no aniran més enllà d'allò que els límits permeten. Però també és una forma de reduir els implícits, de reduir la capacitat de fantasia i la voluntat de seduir, les ganes d'impressionar la persona a la qual volem impressionar. Tot això és un motor de creativitat per a la vida elemental i no s'hauria de matar mai. Cal anar amb compte en com fiscalitzem els afectes.

La monogàmia no és una forma de fiscalització més pobra les alternatives?

Tendim a pensar que a la monogàmia només la lliga el sentit de possessió, i potser també hi ha la voluntat de veure més en l'altre. Penso que la desfocalització, encara que no necessàriament sigui la mort de la luxúria, no et permet aprofundir en res, no et permet anar més enllà amb cap persona. I està bé anar més enllà amb una sola persona. És clar que hi ha gent que té arestes i n'hi ha que no. Hi ha persones que esgoten, que no tenen més possibilitats de créixer, o que no fan

les coses per créixer. Però si no és així, si hi ha una persona que tu has considerat que té un sentit i val la pena passar-hi molts anys -perquè, segons com, tota la vida és una cosa molt absurda-, té sentit aprofundir-hi. I això només t'ho permet el desig i la relació de desig exclusiva.

Però al llibre escrius que mai podem blindar-nos del tot contra emocions intempestives, que l'amor i les relacions exclusives sempre estan amenaçades pel desig.

El desig crea intranquil·litat, però potser la tranquil·litat és falsa. Potser partir d'una intranquil·litat, gestionant-la com es pugui, et situa en un lloc més arrelat i més autèntic al món.

Parles de “contemplar l'absència”.

El que dic és que, davant del desfici, cal parar un moment. Preguntar-te què està passant. Em refereixo a parar físicament. Abans d'anar a casa d'aquell senyor i acabar-te'l follant, pensar què passa, què sento i què vull. Potser per una barreja de coses complexes hi acabes anant igual. El que jo vull dir és que cal suprimir l'automatisme, perquè l'automatisme ho empobreix tot.

El que relliga tota aquesta tensió entre desitjos i afectes és espiritual?

Sí. I no vol dir religió. Tampoc vull caure en orientalismes, però ens falta la seva saviesa cultural. L'atenció conscient, la focalització d'energia en una sola persona i no en tres amants o en quatre, és molt més productiva i et permet veure coses. El que passa és que no hem estat educats per a la paciència, per al detall, pels sentits sofisticats del tacte. Això fa molt difícil aquesta espiritualitat. Seria interessant que la secularització no comportés un empobriment en l'aprehensió de l'ànima.

Acabem amb política nacional de la sexualitat: al llibre parles del problema Jordis i les Montserrats.

Això són teories molt meves (riu). Tu veus les cattedres de filologia catalana, i al costat veus les d'espanyola... i les d'espanyola són unes senyores que se saben sexys. En canvi, nosaltres anem tractant el cos com una càrrega, com una cosa que ens permet treballar més i ja està. Cuixa forta. Això és perquè aquí hi ha tantes lluites encavalcades que ja tenim prou feina, o potser és també una falta d'autoestima. Per això, quan hi ha alguna dona que vesteix d'una forma més arriscada, més sensual, tots perden el cul. Perquè a Catalunya són minoria. En les noves generacions no ho sé, perquè no m'hi relaciono. Però els nascuts entre 85 i 90, per entendre'ns, som molt de cau, molt de pubilla, molt d'anar vestits amb Quechua. I el Quechua és l'antisexy. Amb el Quechua pots fer moltes coses, però no despertar la passió.

I els Jordis?

Els Jordis són senyors sense esperit, amb por de jugar-se-la i fracassar. El Jordi és l'empleat de La Caixa que prefereix tenir les coses segures.

Aleshores, entre Jordis i Montserrats, tots hem sortit perdent: és una derrota nacional-sexual.

Sí. Ha d'haver-hi una relació entre ser un poble que es vol mantenir com a tal i la repressió sexual. Potser hi ha una cosa de voler mantenir les essències, en aquesta protecció del propi cos. La por no et puguin dir “puta” i totes aquestes històries. També es fa per oposició a tot això que se n'ha dit “el xarneguisme”, que, com diuen ells, són gent molt “tirada palante”. D'això, ells n'han fet orgull. En canvi, nosaltres sentim com si no tinguéssim dret a reivindicar res: total, hem perdut. Com que vam perdre, però no vam haver d'emigrar, és com si no tinguéssim dret a reivindicar res. És lamentable, perquè aquest replegament et resta autoconfiança i capacitat d'anar pel món.

Com escrius en el 2020 contra aquest replegament?

Hi havia article del **Manuel Jaboís** en què li explica a un amic imaginari que ha conegut una persona, que parlen cada dia, que es diuen bon dia i bona nit cada dia per xat, però li deixa clara una cosa: “No hem anat més enllà”. I aleshores l'amic respon: “Però on més vols anar, fill meu? Si no t queda més lloc on anar!”. La confusió, pensar que perquè no han follat no ha passat res, és, encara avui, més present del que sembla. Potser hauria sigut millor fotre un *po/vo* en un lloc absurd i no passar-t'hi el dia parlant-hi per WhatsApp. Potser hem sacralitzat massa el sexe i hem banalitzat massa els afectes. Aquesta tensió em fa pensar: cap a on porta aquesta separació? Potser, si no s'haguessin separat les dues coses, no tindríem relacions sexuals tan vulgars i no patiríem tant amb els afectes.

Anna Punsoda | Foto: Laia Serch

Fes-te iptor de Núvol
Suma't al digital de cultura i gaudeix d'un munt d'avantatges

Participa en sortejos setmanals i guanya llibres

Rep la revista anual en paper

Accedeix a la Biblioteca del Núvol

Aconsegueix descomptes culturals

[Subscriu-t'hi ara!](#)

[Anna Punsoda](#)

[Mercè Rodoreda](#)

[Pecats Capitals](#)

COMENTARIS